

DEN OPPRINNELIGE APOSTOLISK LUTHERSKE FORSTEFØDTES FORSAMLING I NORGE

Ofoten/Lofoten, 6. januar 2015.

Til kjære troes brødre og søstre i vårt land.

Bakgrunnen for beslutningen om å forvalte sakramentene i egen forsamling.

For å klargjøre dette, må vi gå tilbake til Martin Luthers tid.

Forholdene den gang var slik:

Det var en lengsel hos mange vakte mennesker omkring dette spørsmålet:

Hvordan finner vi en nådig Gud?

Folk som søkte Gud hadde trellet under egenrettferdigheten, som den katolske kirke stod for gjennom gjerningslære med helgendyrkelse og urett lære om sakramentene.

De hadde heller ikke tilgang til Guds ord. De var forhindret fra å lese det, skriften og gudstjenesten var på latin.

Disse oppvakte menneskene fikk ikke gjennom kirkens forkynnelse fred i sin sjel.

Derfor bar de på denne inderlige lengsel etter en nådig og barmhjertig Gud.

Gud kom dem til hjelp ved Martin Luther. Han ble et mektig redskap som selv hadde gjennomgått store sjelelige prøvelser. Han hadde også forsøkt med egen hellighet i klosterlivet, som han hadde søkt inn i for på den måten å blidgjøre den rettferdige Gud, uten å lykkes.

Først etter sjelens frihet hadde kommet gjennom ordets forkynnelse, troens prediken av en gammel munk hvor dette lys ennå var til stede, fikk han selv erfare hvor veien til himmelen gikk. Han vitnet for ham: «Det er ikke nok å tro at David, Peter og andre har fått sine synder forlatt, en slik tro har også djevlene. Guds befaling er at vi skal tro, at også våre synder er oss forlatt». Hvor vidunderlig lød ikke disse ord i den stakkars Luthers ører.

«Hør hva St. Bernhard sier i sin prediken på Marias budskapsdag» fortsatte den gamle broderen: «den Hellige Ånds vitnesbyrd i ditt hjerte er: dine synder er deg forlatt».

I dette øyeblikk falt sannhetens lys inn i den unge munkens hjerte. Nådens ord ble uttalt og med troen hadde han mottatt det. Morgenrøden trengte fram i hans sjel:

«Den rettferdige, ved tro skal han leve».

Det var læren om rettferdiggjørelsen som var blitt feil i den katolske kirke, den artikkel som hele kristendommen står og faller med.

Etter hvert som lyset trengte fram i Luthers sjel, ble han mer og mer klar over hvor urett den katolske kirkes lære var. Som den trofaste sjelesørger han var, begynte han å advare sine medmennesker mot denne lære og mot syndelivet som ble ført.

Luther så da klart at noe måtte gjøres!

31. oktober 1517 slo han opp de 95 tesene på kirkedøra i Wittenberg, hvor han protesterte mot det som foregikk.

Dette ble spiren til reformasjonen.

Boktrykkerkunsten var akkurat kommet. Tesene ble trykket og spredt utover land og folk. Dette traff vakte mennesker i deres sjel. Gud hadde dermed begynt sitt arbeid for å komme dem til hjelp. En ild var tent.

Fiendskapet vokste fram og motstanden mot Luther begynte. Katolikkene samlet seg og forsøkte å stanse Luther, men de kunne ikke stå imot den visdom og den Ånd han talte av.

Det ble konfrontasjoner og møter mellom Luther med sine medarbeidere og pavens folk med mange lærde personer hvor fornuften var ledestjerne. Det ble riksdag i Worms hvor krav mot Luther om tilbakekallelse av det han hadde skrevet og lært ble satt fram. Men Luther stod fast på skriftens grunn.

«Det er ikke tilrådelig for et menneske å handle mot sin samvittighet, for ens samvittighet er fanget av Guds Ord. Her står jeg og kan ikke annet. Gud hjelpe meg. Amen».

Dette var de kjente ordene som Luther uttalte den gangen.

Den 25. juni 1530 presenterte Luthers medhjelpere den Augsburgske bekjennelse for keiser Karl 5. Denne viser hva som er evangelisk luthersk kristendom:

Den 1. del av bekjennelsen (foruten innledningen) består av 21 artikler om den kristelige lærdom (se Konkordiebokens rekonstruksjonsregister):

Om Gud, om arvesynden, om Guds Sønn, om rettferdiggjørelsen, om det kirkelige embete, om den nye lydighet, om kirken, hva er kirken, om dåpen, om Herrens nattverd, om skriftemålet, om boten, om bruken av sakramentene, om kirkeordningen, om kirkeskikkene, om de borgerlige ting, om Kristi gjenkomst til dom, om den frie vilje, om syndens opphav, om troen og de gode gjerningene, om helgendyrkelsen.

Den 2. del består av 7 artikler om katolske misbruk som er i strid med Guds ord (henvisninger til Konkordieboken i parentes):

Forbudet mot å gi nattverdsvin til legfolk. (s.605)

Forbudet mot presters ekteskap (s.609)

Om messen som gudstjeneste (s.589)

Misbruken av skriftemålet til gjerningstrelldom (s.648)

Matspørsmålet (s.645)

Om klosterløfter og klosterliv (s.625)

Om biskopenes makt (s.548)

Det var begynnelsen til reformasjonen.

Så går vi noe lengere fram i tid:

Lars Levi Læstadius var prest i den svenske (lutherske) kirke.

Vi minnes hans ord: «Hvis ikke Luther hadde kjempet, hadde vi fortsatt vært i det katolske mørke».

Dette lys som Gud hadde gitt til Luther kom til oss gjennom Læstadius som begynte å forkynne i Lappmarken – en annen tid, med andre utfordringer. Der var det syndelivet som menneskene trellet under: alkohol/tyveri/utukt/bannskap og mye som fulgte med i kjølvannet av dette liv.

Læstadius ble utdannet til prest i den Lutherske kirke. Han hadde satt sin tillit til den ytre kristendomskunnskap, men etter hvert forsto han at denne ikke kunne frelse hans sjel.

Han kom i syndesorg og begynte å søke etter salighet for sin sjel og på samme måte som Luther fikk også Læstadius hjelp av en enkel kristens vitnesbyrd.

En ung samejente Maria sa til han, at han skulle tro sine synders forlatelse slik som han var. Da fikk han fred i sin sjel gjennom troen på Jesus og begynte å predike i Åndens kraft.

Nå fant han menneskenes hjerter og han talte en ren kristendoms lære som var grunnet på Guds ord. Dette ble starten på den Læstadianske vekkelse, som ikke er noe annet enn en ren apostolisk forkynnelse. Denne vekkelse utbredte seg over landegrensene og verdenshav som vi alle kjenner til.

Vi kan stille spørsmålet:

Hvorfor mente de første arbeidere i denne vekkelse at vi skulle bli stående innenfor den Lutherske kirke selv om den ikke forkynte et helt Guds Ord?

Fordi det var kirkens bekjennelsesskrifter som den Lutherske kirke stod på:

Bibelen, Den apostoliske, den nicenske, den atanasiske trosbekjennelse fra oldkirken.

Til disse kommer reformasjonstidens nye bekjennelsesskrifter –

Den Augsburgske bekjennelse og Luthers lille katekisme.

Dette er også samlet i Konkordieboken, første gang kom den ut i 1580.

Særlig viktig her er artikkelen i læren om rettferdiggjørelsen – den artikkelen som kristendommen står og faller med - og Guds Ord som eneste rettesnor for lære/tro/liv.

Guds ord lærer at rettferdiggjørelsen består i kun nåden fra Gud, og kun troen fra mennesket.

Ikke gjerninger, ikke håp, ikke kjærlighet, men kun troen rettferdiggjør.

Kjærligheten og gjerningene tilhører helliggjørelsen og er en frukt av troen.

Dette har vår vekkelse alltid stått fast på selv om det har vært mange ting å kunne påpeke i dagens Lutherske kirke og i mange presters liv og gjerning.

Den Lutherske kirkes bekjennelsesskrifter har alltid vært der som rettesnor for kirkens forkynnelse.

Hvorfor er bekjennesskriftene blitt til – har vi ikke nok med bibelen?

Det er vranglærernes skyld. De kristne har måttet sette seg til motverge.

I oldkirken var det Jesu guddom det stod om.

Den apostoliske, nicenske og atanasiske trosbekjennelse handler om dette.

På Luthers tid var det læren om rettferdiggjørelsen, i tillegg om nattverden – messeofferlæren og forvandlingslæren og flere andre læresetninger det stod om.

Flere hundre av Læstadius sine prekener er bevart og vi kan der lese hva Læstadius sier om hvor katolikkene lærer feil:

Fra den norske 3 binds prekensamling nr. 86/108/119/133/143/218.

Sitat fra nr.108: «På Luthers tid fikk pavedømmet et stort sår da mange riker forkastet pavens lære og gikk over til den lutherske tro. Paven dømte Luther til helvetet, men Luther gikk ikke til helvetet, uten brente pavens doms brev».

Sitat fra nr. 143: «De har nemlig en trosartikkel som er helt i strid med Luthers lære, nemlig at kjærligheten er grunnlaget og kjennetegnet for en levende tro».

Videre i samme prediken: «Om ikke Luther hadde satt et slikt skille mellom tro og kjærlighet, ville alle de sjeler gå fortapt som først i dødens stund kommer til nådens erkjennelse.

De skulle ikke da kunne stole på denne erkjennelse når kjærlighetens gjerninger var blitt mangelfulle».

Sitat fra nr. 218: «Når Luther ifølge Paulus' lære sier at mennesket blir rettferdiggjort av tro uten gjerninger, er denne nådens orden i samsvar med de kristnes erfaringer, for mennesket får ikke sine synder tilgitt for sine gode gjerningers skyld, men ene og alene av nåde og for Kristi fortjeneste når man med levende tro mottar denne nåde. Men når Luther sier at gode gjerninger skal flyte av troen, er denne lære rett, for den som ikke har tro, har heller ingen gode gjerninger selv om samvittigheten skulle være oppvakt. Mot denne Luthers lære strider verken Jakobs eller Paulus' lære. Uansett hvor meget katolikkene roter til denne nådens orden, og påstår at mennesket blir rettferdiggjort av tro og gjerninger, er det en falsk lære og urett orden. Denne misoppfatning av nådens orden skyldes at katolikkene ikke forstår Jakobs ord om den døde tro. Katolikkenes tro er at mennesket ikke blir rettferdiggjort ene og alene gjennom Kristi rettferdighet, tilegnet ved tro, men at det i tillegg må være egen rettferdighet. En slik lære strider helt imot de kristnes erfaringer».

Hva er så blitt gjort, særlig i de siste 50 år for at katolikker og lutheranere skulle samles igjen og at den verdensvide kirke i økumeniens ånd skulle samle alt til ett?

Arbeid blant katolikker og lutheranere:

Det har vært læresamtaler internasjonalt mellom dem.

I dokumentet «Nattverden – Herrens måltid» fra 1982, står at det har vært lengre samtaler tilbake til 1960/70 tallet. Særlig Det andre Vatikankonsil (1962-65) har bedret det mellomkirkelige klimaet.

I dokumentet er det redegjort for hvordan samtalene begynte her i Norge:

I 1978, ikke offisielt, men Mellomkirkelig råd oppnevnte personer som skulle være med i samtalegruppen som skulle komme med uttalelse om nattverden som første sak.

Disse var fra Den norske kirke: Prof. Ivar Åsheim, (formann), prof. Nils Bloch-Hoel, lektor Svein Oppegård, Kjell Olav Sannes (alle disse Oslo), Varamann: Pastor Karl Gervin Sekretær: Ola Tjørholm.

Oppnevnt av katolikker: Biskop Gerhard Schwenzer (formann, Trondheim),
pater Wilhelm Hertmann, Bergen, pater Jo Neve, pater Finn Thorn (begge Oslo)
Varamann: Per Bjørn Halvorsen (Oslo)

Disse trådte sammen i 1979 og i april 1982 kom uttalelsen fra den katolsk-lutherske samtalegruppen i Norge om «Nattverden – Herrens måltid» ut.

Fra heftet ang. katolsk lære om nattverden:

Her er forvandlingslæren/tilbedelse av Kristus i sakramentet/messeofferlæren berørt.
Katolikkene får nattverden i en skikkelse (brød), men skal nå begynne med begge skikkelser,
brød/vin, og innskjerping av privatmesser skal også gjennomføres som en tilnærming.

Hva lutheranere skal gjøre:

Større nattverd-hyppighet/barn ned i 6-7 årsalderen skal kunne motta sakramentet.

(Begge delene svarer til katolsk praksis).

Ellers mange ting som er nevnt, det skal arbeides for enhet.

(Dette er underskrevet av hele samtalegruppen.)

Det har også vært møter mellom paven og nordiske biskoper hvor også norske biskoper
og kirkeledere har deltatt. (Vatikanet.)

**Arbeid mellom britiske- og irske anglikanske kirker og lutherske kirker i nordiske og
baltiske land.** (Porvoo-erklæringen ble til fra 9.-13. okt. 1992)

Fra dokumentet går det fram at det har vært et forarbeid med en serie samtaler
fra 1909-1951.

Flere møter i 1970/80-årene. Ønske om å søke tettere sammen og forenes
og anerkjenne hverandre.

Sitat: Vi anerkjenner hverandres kirker som kirker som tilhører Jesu Kristi ene, hellige,
allmenne og apostoliske kirke, som i sannhet har del i hele Guds folks apostoliske oppdrag. Vi
erkjenner at i alle våre kirker blir Guds Ord autentisk forkynt og dåpens og nattverdens
sakramenter rett forvaltet.

Vi erkjenner at alle våre kirker deler den samme bekjennelse av den apostoliske tro.

Hvilket arbeid har vært gjort fra den læstadianske vekkelser side disse årene?

1982. I forbindelse med ny salmebok i kirken ble det sendt brev datert
oktober 1982 med kommentarer og synspunkter til bispedømmerrådet.

Dette ble gjort for å bevare salmeskatten.

Brevet er undertegnet av John Elvebakk og Ingvald Fagerjord m/flere.

1994. Lappmarken sendte brev datert 17.april 1994 til Den svenske kirke om utviklingen
innenfor kirken.

Brevet ble også sendt til Norge og videre til alle læstadianske forsamlinger her med bønn om
at brevet blir lest opp i forsamlingene.

Brevet omtaler: Bibelen, bekjennesskriftene, konkordieboken, Guds Ords sannhet og rettesnor for tro/lære/bekjennelse, menigheten er hvor Guds Ord forkynnes rent og sakramentene forvaltes rett, predikeembedet forbeholdt menn, avviser kirkens forsøk på å gjøre seg troverdig og oppnå enhet gjennom ytre organisatoriske- liturgiske og økumeniske bestrebelse, messeofferlæren, konfirmasjonens innhold en forberedelse for ungdommenes første Herrens hellige nattverd, ekteskapsløftene gitt innfor Gud for hellige og forpliktende, avvise homoseksuelle krav, fortie eller forkaste læren om helvetet, m.m.

1995. Homofilisaken, brev datert 20.august 1995 sendt til kirkerådet for Den norske kirke med kopi til alle biskoper.

2008: Kjønnsnøytral ekteskapslov, uttalelse til Stortinget m.fl.

Så kommer vi til en helt sentral hendelse i arbeidet for enhet mellom Vatikanets råd og Det Lutherske Verdensforbund:

Etter flere års samarbeid ble dokumentet

«Felleserklæring om rettferdiggjørelsen»

lagt fram på kirkemøtet i Trondheim 9.-14. november 1997 og godkjent. Dokumentet er resultat av flere års samtaler mellom Vatikanets råd for fremme av kristen enhet og Det Lutherske Verdensforbund. Dette dokumentet ble underskrevet ca. 2 år senere.

I 1998 kom svar fra Den katolske kirke på felleserklæringen, hvor det går fram at kirken står fast på de læresetninger den tidligere har hatt i læren om rettferdiggjørelsen.

Den høytidelige signeringen skjedde i Augsburg ved representanter fra Vatikanet og Det Lutherske Verdensforbund.

Erklæringen slår fast at når det gjelder sentrale sider av læren om frelsen, er ikke lenger 1500-tallets gjensidige lærefordømmelser treffende.
(Dette må tolkes slik at Luthers kamp mot paven var feilaktig)

Markeringen skjedde på dagen 482 år etter at Luther slo opp sine 95 teser på kirkedøren til Slottskirken i Wittenberg.

Stedet var i Augsburg der hvor den Augsburgske bekjennelse ble til.

Datoen var 31. oktober, samme dato og måned som Luther slo opp tesene på kirkedøra i Wittenberg.

Dato og sted virker nøye planlagt.

Sammenfaller med da reformasjonen begynte.

En dato og sted og hendelser som ikke har vært glemt.

Samme dag hadde biskop Wagle i Nidaros og en katolsk biskop felles gudstjeneste i Nidarosdomen Trondheim, med felles preken fra talerstolen.

Med læren om rettferdiggjørelsen står og faller kristendommen. (Luther)

Fundamentet til Den Lutherske Kirke ble forandret.

Etter disse hendelser ble arbeidet med sakramentsforvaltningen intensivert innenfor den Læstadianske vekkelse, de Førstefødtes forsamling.

I februar 2000 kom representanter for moderforsamlingen i Svenske Lappmarken til Norge for å samtale om saken.

I vårt land fortsatte det påbegynte arbeid og den videre historie er slik:

2000 – 2. aug.: Møte i Gratangen/

Det ble samtalt om forsamlingens forhold til DNK.

Det ble besluttet å tilrå at dåp, nattverd og konfirmasjon forrettes av forsamlingens predikanter i egen forsamling.

2001 – 17. februar: Møte i Narvik mellom biskopen i Sør-Hålogaland m/prester og en del av sendemennene i Ofoten/Lofoten hvor det ble orientert om beslutningen.

2001 – 31. mars: Brev datert 31.mars 2001 sendt til Bispekollegiet DNK hvor kirken ble informert.

2001 – 6. juni: Invitasjon til konfirmasjon i forsamlingene sendt ut.

Dåp, nattverd og konfirmasjon har fra da av vært forrettet i forsamlingene. I den senere tid er også vigsel og begravelse blitt foretatt.

Vi stiller oss sammen med Martin Luther og sier:

Her står vi og kan ikke annet.